

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

Řada právních předpisů v současné době umožňuje elektronickou komunikaci v oblasti orgánů veřejné moci, tj. předávání datových zpráv mezi orgány veřejné moci navzájem a mezi těmito orgány a jinými subjekty. Některé z právních předpisů jsou spíše obecné povahy, jiné upravují komunikaci pouze v určitých agendách.

Například zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v § 37 odst. 2 stanoví, že podání, tj. úkon směřující vůči správnímu orgánu, je možno učinit též v elektronické podobě podepsané zaručeným elektronickým podpisem. Přijímání podání v elektronické podobě má být zajištěno prostřednictvím elektronických podatelen. Tyto podatelny jsou orgány veřejné moci povinny zřídit a provozovat podle § 11 odst. 3 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, s cílem zajistit jejich prostřednictvím přijímání a odesílání elektronicky podepsaných datových zpráv. Ministerstvo vnitra eviduje v současné době vznik více než dvou tisíc elektronických podatelen. Obecnou úpravu obsahuje rovněž zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, který v § 40 odst. 3 stanoví, že je-li právní úkon učiněn elektronickými prostředky, může být podepsán elektronicky podle zvláštních předpisů. Elektronickou podobu podání připouští i zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v § 41 odst. 2 a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v § 59 odst. 1.

Možnost elektronické komunikace je rovněž zakotvena v zákonu č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy. V § 6f tohoto zákona se stanoví, že správce portálu veřejné správy zajišťuje podle podmínek stanovených tímto zákonem dodání datové zprávy orgánu veřejné moci, pokud tak stanoví zvláštní právní předpis.

Tzv. transakční část portálu veřejné správy, jejímž prostřednictvím se uvedené dodání datové zprávy realizuje, byla uvedena do provozu v roce 2005 a dosud přes ni prošlo více než 1,5 milionu zpracovaných elektronických podání. Předpokládá se, že za rok 2007 bude prostřednictvím tohoto portálu učiněno více než 1 milion podání. Tuto službu využívá více než 60 tisíc registrovaných uživatelů. Prostřednictvím portálu veřejné správy probíhá na základě zvláštních právních předpisů elektronická komunikace s těmito subjekty:

- Česká správa sociálního zabezpečení (důchodové pojištění, podání evidenčních listů důchodového pojištění, nemocenské pojištění přihlášky/odhlášky, přehled o příjmech a výdajích osob samostatně výdělečně činných),
- Ministerstvo dopravy (eTesty),
- Ministerstvo financí - daňová správa (daň z přidané hodnoty, daň z příjmu fyzických osob, daň z příjmu právnických osob, závislá činnost, daň silniční, daň z nemovitosti, oznámení podle § 34 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, hlášení platebního zprostředkovatele, obecné písemnosti určené pro finanční úřad),
- Krajský úřad Středočeského kraje (předložení odvolání stavebních úřadu na krajský úřad),
- Generální ředitelství cel (Intrastat, elektronická podání daňových přiznání ke spotřebním daním),
- Ministerstvo životního prostředí (registr znečišťovatelů).

Právním předpisem, který znamenal skutečný průlom v elektronické komunikaci ve smyslu praktického využití, se stala novela zákona č. 337/1992, o správě daní a poplatků, která byla přijata návazně na přijetí zákona č. 227/2000 Sb. a která umožnila realizovat podání pro daňovou správu prostřednictvím tzv. společného technického zařízení správců daně, tj. zasílat tato podání elektronicky. Možnost elektronické komunikace v oblasti daní

byla průběžně rozšiřována, až vyústila ve spuštění Daňového portálu, který slouží pro komunikaci s daňovou správou a k získávání informací z daňového řízení. V současnosti tento portál umožňuje zejména elektronická podání pro daňovou správu, zjišťování stavu jejich zpracování, zjišťování stavu a obratu osobních daňových účtů a zřizování daňových informačních schránek.

Podíl elektronické komunikace směrem k úřadům, a to jak komunikace fyzických osob, tak i podnikatelských subjektů se stále zvyšuje. Zájem o možnost elektronické komunikace je především oblastech, ve kterých se jedná o opakující se úkony, které jsou subjekty povinny činit vůči státní správě – např. podání v oblasti daní, podání vůči České správě sociálního zabezpečení, celní řízení.

Naopak orgány veřejné moci komunikují s jinými subjekty i mezi sebou navzájem v relativně menší míře, přičemž se jedná především o odpovědi na elektronicky zaslané dotazy.

Díky roztržité právní úpravě vzniká tak prostředí, v němž existuje řada velmi úspěšných projektů, které ovšem řeší pouze partikulární problematiku a nejsou přenositelné či by byly přenositelné velmi obtížně do jiných oblastí.

Dlouhodobě řešeným problémem je jednoznačná identifikace subjektu při elektronické komunikaci. Míněna je komunikace, kdy je nejméně jedním jejím účastníkem orgán veřejné moci. Existuje dílčí úprava v zákonu č. 227/2000 Sb., který v § 11 mimo jiné stanoví, že pokud je uznávaný elektronický podpis užíván v oblasti orgánů veřejné moci, musí kvalifikovaný certifikát obsahovat takové údaje, aby osoba byla jednoznačně identifikovatelná. Na základě vyhlášky k tomuto zákonu se pro účely této identifikace používá identifikátor klienta Ministerstva práce a sociálních věcí. Toto ministerstvo poskytuje akreditovaným poskytovatelům certifikačních služeb, kteří vydávají kvalifikované certifikáty, se souhlasem žadatele o certifikát hodnotu tohoto údaje vztahující se k osobě daného žadatele. Poskytovatelé dodaný údaj uvádějí ve vydávaném certifikátu pro konkrétního žadatele. Tento údaj v certifikátu využívá především Ministerstvo financí při příjmu daňových přiznání podávaných v elektronické podobě k jednoznačnému určení podávající osoby.

Konverze dokumentů, tj. převod dokumentu v listinné podobě do dokumentu obsaženého v datové zprávě a naopak, není dosud právními předpisy upravena. Jak vyplývá z výše uvedeného, u řady agend je možné pracovat s dokumenty v elektronické podobě a předávat je orgánům veřejné moci, přičemž tyto elektronické dokumenty jsou vnímány jako rovnocenné s listinnými dokumenty, ovšem vždy se zvažuje pouze jedna či druhá forma, nikoliv jejich konverze do formy druhé.

Ustanovení vztahující se ke zrovnoprávnění obou forem obsahuje v § 11 odst. 2 zákon č. 227/2000 Sb., ve kterém se stanoví, že písemnosti orgánů veřejné moci v elektronické podobě označené elektronickou značkou založenou na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb nebo podepsané uznávaným elektronickým podpisem mají stejné právní účinky jako veřejné listiny vydané těmito orgány.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Předmětem návrhu je úprava

- datové schránky pro komunikaci v oblasti orgánů veřejné moci – datová schránka, jejímž prostřednictvím lze činit podání kterémukoliv úřadu, úřady prostřednictvím datové schránky doručují své písemnosti příslušným adresátům (fyzickým nebo právnickým osobám), stejně jako komunikují s jinými orgány veřejné moci; veškerým

úkonům, které jsou prostřednictvím elektronické přepážky činěny, je přiznána ekvivalence k úkonům učiněným písemně,

- jednoznačné identifikace subjektů při elektronické komunikaci – zavedení a sjednocení systému jednoznačné identifikace fyzických osob, právnických osob a orgánů veřejné moci při elektronické komunikaci,
- autorizované konverze dokumentu - obousměrná konverze dokumentů, tedy převod dokumentu z listinné podoby do podoby elektronické a naopak; přiznání takto převedenému dokumentu stejných právních účinků jakých požívá původní dokument.

Cílem zavedení institutu datových schránek pro doručování je přiblížení úřadu k občanovi prostřednictvím elektronických nástrojů, zefektivnění komunikace mezi občanem a úřadem a komunikace mezi orgány veřejné moci. Pokud orgány veřejné moci efektivně využít skutečnosti, že jim bude doručováno v elektronické formě, bude důsledkem navrhované úpravy rovněž zefektivnění práce s dokumenty v rámci jednotlivých těchto orgánů.

Přestože se v současné době doručování orgánům veřejné moci již realizuje, a to v rozsahu uvedeném v předchozí části důvodové zprávy, principem této úpravy je sjednotit způsoby doručování. Úprava přihlíží k reálným možnostem všech potenciálních účastníků této komunikace, a proto je používání datových schránek elektronickou pro komunikaci fyzických osob a většiny podnikajících fyzických osob s orgány veřejné moci ponecháno na jejich rozhodnutí a datové schránky jsou těmto osobám zřizovány výhradně na základě jejich žádosti.

Pouze na základě navrhovaného zákona, tj. bez podání žádosti, budou datové schránky zřízeny pro právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, organizační složky zahraničních právnických osob umístěných na území České republiky, advokáty, notáře, soudní exekutory, daňové poradce a insolvenční správce. Pro tyto subjekty bude používání datových schránek povinné. Nelze předpokládat, že by navrhovaným subjektům tento způsob komunikace činil obtíže, neboť již nyní běžně využívají prostředky informačních a komunikačních technologií. Naopak bude tento způsob doručování pro tyto subjekty výhodný a efektivní, a to zejména z hlediska úspory kapacit nutných pro zajištění předmětných činností.

Na základě zákona, tj. bez žádosti, budou zřízeny datové schránky všem orgánům veřejné moci.

Lze očekávat, že podobně jako v Rakousku bude mít z využití informačního systému datových schránek postupný náběh a zejména zpočátku bude veřejností vnímán s částečnou nedůvěrou. Informační systém datových schránek však musí uživatelům nabídnout takový komfort, aby způsob jeho využívání byl pro uživatele přívětivý, zřetelně jim nabízel výhodnější formu komunikace a zároveň zaručoval takovou úroveň bezpečnosti, která je nejméně srovnatelná a aplikacemi, které si již naučili využívat a důvěřovat jim (například elektronické bankovníctví).

K zajištění činností souvisejících s vytvořením a zajištěním provozu datových schránek bude sloužit informační systém datových schránek. Za jeho vybudování a provoz bude odpovědné Ministerstvo vnitra, které podle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, plní koordinační úlohu pro informační a komunikační technologie a je ústředním správním úřadem pro vnitřní věci, a to včetně oblasti informačních systémů veřejné správy.

Ministerstvo vnitra bude rovněž zajišťovat přidělování osobních čísel identifikujících „držitele“ datové schránky. Na základě dosavadních zkušeností se navrhuje, aby se pro přidělování osobních čísel využil institut identifikátoru klienta Ministerstva práce a sociálních věcí. Na rozdíl od stávající praxe, kdy je toto číslo přidělováno pouze fyzickým

osobám, budou jím napříště označovány všechny subjekty, pro které se navrhuje zřizování datových schránek. Osobní číslo bude bezvýznamové a nezaměnitelné s rodným číslem. Kapacita tohoto čísla se jeví jako dostatečná s ohledem na počet subjektů, kterým může být přiděleno, a to minimálně na dobu 500 let. Přestože návrh zákona nestanoví výslovně jiné užití osobního čísla než v systému datových schránek, lze předpokládat, že jej bude možno využít i jinak.

V předchozích letech dnes již zrušené Ministerstvo informatiky opakovaně usilovalo o vyřešení problému jednoznačné identifikace subjektu v rámci elektronické komunikace a navrhovalo různá řešení. Na úrovni resortů však k dohodě nikdy nedošlo a žádný z navrhovaných způsobů nebyl shledán jako akceptovatelný. Z tohoto důvodu se jeví jako výhodné využít řešení, které se v praxi již několik let bezproblémově uplatňuje.

Jedním ze zásadních problémů veřejné správy současnosti je potřeba jednoznačné, podepsané a často státem ověřené listiny prokazující určité skutečnosti v určitém procesu rozhodování. Příslušné dokumenty existují převážně v listinné podobě a se stoupajícím podílem elektronické komunikace je nezbytné umožnit jejich konverzi do elektronické formy, přičemž právní účinky obou forem musí být totožné. Zároveň je nutné počítat s tím, že se stoupajícím podílem elektronické komunikace bude stále více dokumentů existovat v elektronické formě a je nutné vytvořit takové prostředí, aby je v případě potřeby bylo možné konvertovat do listinné formy. Navrhovaná úprava autorizované konverze dokumentu má mnoho společných znaků s vidimací a její právní úpravou, a to včetně subjektů, které ji budou oprávněny provádět.

S ohledem na skutečnost, že návrhu zákona nepředcházelo zpracování, projednání a schválení jeho věcného záměru, a s přihlédnutím k tomu, že se návrh týká širokého okruhu subjektů, zařazuje se jako součást důvodové zprávy návrhu řešení systému datových schránek a souvisejících procesů.

Použití datových schránek

povinně

- obousměrná komunikace orgánů veřejné moci mezi sebou
- komunikace orgánů veřejné moci vůči některým právnickým osobám
- komunikace orgánů veřejné moci vůči právnickým nebo fyzickým osobám, které si datovou schránku zřídily dobrovolně

nepovinně

- komunikace právnických a fyzických osob vůči orgánům veřejné moci

nelze využít

- komunikace mezi fyzickými a právnickými osobami (FO->FO, FO<->PO, PO->PO)

Veškerá komunikace má probíhat elektronicky, pokud je to z povahy věci možné. V případě orgánů veřejné moci je za účelem snížení ekonomických nákladů navrženo povinné použití elektronické formy komunikace. Pokud má fyzická či právnická osoba zřízenou datovou schránku, musí orgán veřejné moci doručovat v elektronické formě právě do datové schránky dané osoby. K jedné datové schránce však může mít přístup více osob, přičemž všechny osoby nemusí mít přístup ke všem datovým zprávám, které jsou ve schránce – např. pokud je zpráva určena pouze do vlastních rukou adresáta, není ostatním oprávněným osobám přístupná.

Informační systém datových schránek

Informační systém datových schránek je uzavřeným systémem, který obsahuje datové schránky, metadata o uživateli a jejich oprávněních a datových zprávách, které jsou prostřednictvím tohoto systému „zasílány“ (fyzicky k žádnému faktickému zaslání nedochází, zpráva je uložena na serveru v datové schránce, dokud ji z této schránky adresát nevybere). V principu se bude jednat o informační systém postavený nad databází, se kterým bude možné komunikovat prostřednictvím grafického uživatelského rozhraní, a rozhraní poskytující webové služby jiným informačním systémům. Nepůjde tedy o klasický e-mailový systém, kde jsou zprávy posílány z jednoho serveru na druhý. Systém bude umožňovat přeposlání zprávy na e-mail, např. na adresu elektronické podatelny.

Obsah datových zpráv je v informačním systému datových schránek chráněn tak, aby se s ním nemohl seznámit správce informačního systému datových schránek, ale pouze oprávněná osoba. Datové zprávy budou v systému zpracovávány v XML formátu, se strukturovaným obsahem – hlavička bude obsahovat všechny informace, které vyplývají z obsahu zákona nebo jsou potřeba pro fungování systému (např. příznak, zda je zpráva určena pouze do vlastních rukou adresáta) a bude připojeno „tělo“ zprávy. Ke zprávám bude možné připojit zaručený elektronický podpis (jinak by nebylo možné informační systém datových schránek využít pro některé typy komunikace s orgány veřejné moci) a za účelem zvýšení důvěryhodnosti budou všechny zprávy opatřeny kvalifikovaným časovým razítkem. Informační systém datových schránek bude mít přesně definované rozhraní (jeho popis bude zveřejněn v Informačním systému o informačních systémech veřejné správy, bude se jednat o webovou službu), které bude umožňovat automatizované využití informačního systému datových schránek. Orgány veřejné moci budou následně přijímat zprávy z informačního systému datových schránek do svých elektronických podatelen.

Proces získání přístupových údajů

Podmínkou pro vstup do informačního systému datových schránek je získání přístupových údajů (uživatelské jméno a heslo). Obecně platí zásada: jeden subjekt – jedna datová schránka. Proto je informační systém datových schránek konstruován tak, aby každá osoba měla jiný přístup do různých datových schránek, které jí jsou zřízeny, a to podle „rolí“ které zastává. To např. znamená, že podnikající fyzická osoba může mít zřízeny 2 datové schránky se dvěma přístupy, jednu pro sebe jako fyzickou osobu a druhou jako pro podnikatele. Orgány veřejné moci pak budou dané osobě doručovat podle typu úkonu do datové schránky právnické či fyzické osoby.

Způsob získání přístupových údajů se liší podle toho, zda byla schránka zřízena povinným subjektům či na žádost, a zda se jedná o „držitele“ datové schránky nebo o osobu, kterou držitel k přístupu do schránky zmocní apod.

Pokud má osoba zřízenou datovou schránku povinně, budou jí v době zřízení systému zaslány přístupové údaje poštou (všem oprávněným osobám dané osoby). Zaslání přístupových údajů bude předcházet naplnění informačního systému datových schránek nezbytnými údaji o osobách, jimž je datová schránka povinně zřízena. Následně je těmto osobám vygenerováno osobní číslo a přístupové údaje. Údaje o osobách, kterým mají být přístupové údaje zaslány, budou získány z evidencí orgánů veřejné moci, které je mají k dispozici, např. Ministerstvo spravedlnosti, Český statistický úřad, Ministerstvo financí. V praxi tedy dojde zároveň i k ověření spolehlivosti údajů obsažených v evidencích orgánů veřejné moci, které údaji potřebnými pro vytvoření informačního systému datových schránek a pro jeho uvedení do provozu disponují.

Pokud osoba požádá o zřízení datové schránky, Ministerstvo vnitra ji zřídí do 3 dnů (žádost o zřízení datové schránky je zároveň i žádostí o přidělení osobního čísla) a zašle poštou přístupové údaje. V případě, že o získání přístupových údajů k datové schránce

právnícké osoby žádá jménem právnícké osoby fyzická osoba, a zároveň již má tato fyzická osoba zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku fyzické osoby, orgán veřejné moci zašle přístupové údaje do datové schránky této fyzické osoby.

Návrh zákona vzhledem ke skutečnosti, že v datových schránkách mohou být i citlivé údaje, umožňuje rozvoj úrovně bezpečnosti přihlašování do systému. V první fázi lze uvažovat o použití tzv. komerčních certifikátů akreditovaných poskytovateli certifikačních služeb (kvalifikované certifikáty podle evropských norem nelze využívat pro jiný účel než pro podpis). Postupně by bylo možné, např. po dohodě s některými bankami, jejichž certifikáty pro elektronické bankovnínictví nejsou vydávány akreditovanými poskytovateli certifikačních služeb, využít i tyto certifikáty a případně i certifikáty dalších poskytovatelů. Ministerstvo vnitra by na základě posouzení jejich dokumentace (zejména s ohledem na způsob ověření totožnosti žadatele o certifikát) mohlo rozšířit seznam poskytovatelů, jejichž certifikáty by bylo možné pro přihlašování do systému využít. V případě, že by došlo k rozvoji některých biometrických identifikačních a autentizačních prostředků, informační systém datových schránek by mohl být rozšířen i o tento způsob přihlašování – vždy však bude záležet na odhadu počtu možných uživatelů a nákladů spojených se zvýšením úrovně zabezpečení.

Pokud dojde ke zcizení či ztrátě přístupových údajů, musí osoba zneplatnit tyto přístupové údaje, aby nedošlo k jejich zneužití. Pro tento účel je možné využít buď písemnou formu komunikace s Ministerstvem vnitra, které zašle nové přístupové údaje do vlastních rukou, nebo lze údaje zneplatnit na kontaktním místě a současně získat nové přístupové údaje.

Proces přijetí datové zprávy fyzickou nebo právníckou osobou a zaslání datové zprávy od fyzické nebo právnícké osoby orgánu veřejné moci prostřednictvím informačního systému datových schránek

Pokud má osoba zřízenou datovou schránku, je možné, aby jí orgán veřejné moci prostřednictvím informačního systému datových schránek doručil datovou zprávu.

Osoba se přihlásí svými přístupovými údaji do informačního systému datových schránek (prostřednictvím webového rozhraní, případně klienta, který bude zdarma ke stažení). Údaj o této události je v systému zaznamenán a v této chvíli jsou všechny datové zprávy v datové schránce dané osoby (které má přihlášený uživatel právo číst) považovány za doručené. Poté má osoba možnost si zprávy přečíst a uložit na lokální disk (informační systém datových schránek bude umožňovat, aby v něm datové zprávy zůstávaly, ale osoba má právo je vymazat). Pokud byl ke zprávě připojen elektronický podpis, rozhraní informačního systému datových schránek umožní provedení ověření jeho platnosti. Vždy je ověřena platnost kvalifikovaného časového razítka a výsledek je uživateli zobrazen.

Informační systém datových schránek bude umožňovat, aby oprávněná osoba mohla nastavit funkci přesměrování z jedné datové schránky do jiné datové schránky, přičemž k doručení dojde již v okamžiku doručení do první datové schránky (podmínkou je, aby k oběma datovým schránkám měla přístup stejná fyzická osoba). Tuto funkcionalitu mohou využít osoby, které mají zřízeno více schránek a s veškerými doručnými datovými zprávami se budou chtít seznamovat prostřednictvím jedné datové schránky. Obdoba platí i pro odesílání – osoba může ze schránky, na kterou má přesměrované doručování dokumentů z ostatních schránek, zasílat datové zprávy přes ostatní datové schránky – v praxi pouze vybere, přes jakou datovou schránku má být zpráva odeslána a tato schránka bude následně uvedena v položce odesílatel pro orgán veřejné moci, kterému je datová zpráva doručena.

Uživatel může zasílat datové zprávy orgánům veřejné moci. Pokud se tak rozhodne, vybere si ze seznamu orgánů veřejné moci adresáta (nemusí znát jeho osobní číslo, plně dostačující je název orgánu veřejné moci, podle kterého bude možné vyhledávat), doplní potřebné údaje (těch bude minimum, protože většinu údajů si orgány veřejné moci budou schopny ověřit ze stávajících evidencí) a napíše text zprávy. Poté může (a v některých

případech to je pro splnění požadavků právních předpisů nezbytné) vytvořit zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu a následně zprávu odeslat do systému, kde bude uložena v zašifrované podobě, a to tak, aby k ní získala přístup pouze oprávněná osoba adresáta, tj. vybraného orgánu veřejné moci, a odesílatel (aby mohl zpětně zjistit, co orgánu veřejné moci poslal). Odesílatel může využít oznámení ministerstva, která jsou v systému zasílána a jsou označena elektronickou značkou ministerstva, jako doklad o dodání datové zprávy do datové schránky adresáta. Odeslaná datová zpráva bude též označena kvalifikovaným časovým razítkem.

Proces přijetí datové zprávy orgánem veřejné moci a zaslání datové zprávy od orgánu veřejné moci fyzické nebo právnické osobě nebo jinému orgánu veřejné moci prostřednictvím informačního systému datových schránek

Orgán veřejné moci může pro přístup k datovým zprávám v datové schránce a odesílání datových zpráv využít jednak webovou službu a převzít si datové zprávy přímo do systému (pak proces plně závisí na aplikaci orgánu veřejné moci) nebo taktéž využít webové uživatelské rozhraní či klientskou aplikaci, která bude dále popsána.

Orgán veřejné moci musí i nadále pro příjem a odesílání datových zpráv používat elektronickou podatelnu. Je tedy nezbytné, aby elektronická podatelna mohla komunikovat s informačním systémem datových schránek. Vzhledem k tomu, že většina elektronických podatelen funguje na principu e-mailové komunikace, bude informační systém datových schránek umožňovat předávání datových zpráv elektronické podatelně. Jako nejvýhodnější se jeví řešení, kdy oprávněná osoba orgánu veřejné moci po přihlášení do informačního systému datových schránek automatizovaně přepośle datové zprávy na e-mailovou adresu elektronické podatelny, kde bude obsah těchto zpráv (vč. hlavičky) přílohou datových zpráv zaslaných na elektronickou podatelnu. Vzhledem k tomu, že tímto způsobem budou zasílány i osobní údaje, bude nutné, aby byla zpráva zašifrována veřejným klíčem odpovídajícím soukromému klíči pracovníka elektronické podatelny. Pracovníci elektronických podatelen budou muset z tohoto důvodu disponovat i certifikátem, který není kvalifikovaným certifikátem ve smyslu zákona č. 227/2000 Sb.. Pracovník elektronické podatelny pak v elektronické podatelně zprávu přijme a v klientské aplikaci informačního systému datových schránek provede další úkony, jako je ověření platnosti elektronického podpisu, elektronické značky a kvalifikovaného časového razítka (data budou přílohou e-mailové zprávy, protože pokud by došlo k přeposlání datové zprávy přes e-mailový server, došlo by k jejich změně a nebylo by možné ověřit platnost elektronického podpisu). Výsledek ověření zaznamená a postupuje dále v souladu s vyhláškou č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelních.

Při odesílání datových zpráv orgány veřejné moci prostřednictvím informačního systému datových schránek s využitím webového uživatelského rozhraní nejprve oprávněná osoba v informačním systému datových schránek vytvoří datovou zprávu; systém jí zároveň umožní ji podepsat zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb.

Poté zprávu odešle do elektronické podatelny. Pracovník elektronické podatelny datovou zprávu uloží v elektronické podatelně do úložiště vypravených datových zpráv, odkud ji buď odešle e-mailem do informačního systému datových schránek nebo ji informační systém datových schránek získá přímo z úložiště vypravených datových zpráv.

V tomto případě by bylo vhodné zredukovat funkcionalitu elektronické podatelny pouze na úložiště vypravených datových zpráv – nedocházelo by tedy k přeposílání datových zpráv, datové zprávy by byly pouze ukládány do úložiště elektronické podatelny, ze které by k nim mohl být přístup, ale veškerá činnost související s odesíláním datových zpráv by probíhala v informačním systému datových schránek.

Oprávněná osoba v informačním systému datových schránek vybere adresáta, případně nastaví další požadované příznaky a odešle datovou zprávu do informačního systému datových schránek. Zde je zpráva označena kvalifikovaným časovým razítkem a uložena v zašifrované podobě, aby k ní měla přístup pouze oprávněná osoba adresáta.

3. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Východiskem ze situace, v níž existují projekty a řešení, které počítají s využitím informačních a komunikačních technologií, ale při své aplikaci narážejí na existující právní a organizační překážky, musí být určitá míra centralizace v oblasti zavádění a využívání informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě a také vznik norem, které zakotví v našem právním řádu obecné instituty odpovídající potřebám a požadavků nejen nově vznikajících řešení v oblasti veřejné správy, ale také stále dynamičtěji se rozvíjející společnosti jako celku.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s právem Evropských společenství

Navrhovaná právní úprava je plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, a akty Evropské unie se na danou oblast nevztahují.

5. Hospodářský a finanční dosah na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty a na hospodářské subjekty, zejména na malé a střední podnikatele

Předpokládá se, že náklady na vybudování informačního systému datových schránek, rozeslání přístupových údajů a vybavení konverzních míst odpovídající technikou budou činit 1 400 mil. Kč, z nichž 15% (210 mil. Kč) bude hrazeno z rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra. Zbylých 85 % (1 190 mil.) by podle předpokladů mělo být hrazeno ze strukturálních fondů EU. Uvedená celková částka zahrnuje rovněž náklady na první rok provozu.

Odhaduje se, že úspora subjektů, které budou využívat komunikaci prostřednictvím datových schránek (orgánů veřejné moci, fyzických a právnických osob), dosáhne na poštovním několika mld. ročně.

Pokud zákon vyžaduje použití elektronického podpisu, jsou náklady minimální, neboť cena certifikátu se pohybuje mezi 200 až 800 Kč za rok (případně 1000 Kč na 3 roky za čipovou kartu).

Vzhledem k předpokládaným úsporám v oblasti orgánů veřejné moci (kromě poštovního se jedná především o vyšší míru využívání elektronických dokumentů) lze očekávat velmi rychlou návratnost investovaných finančních prostředků. Výše finančních úspor by měla narůstat s postupným zvyšováním podílu komunikace prostřednictvím datových schránek.

Orgány veřejné moci budou mít v prvotní fázi zvýšené náklady spojené s přizpůsobením systému spisové služby, které budou vykompenzovány zjednodušením procesů uvnitř těchto úřadů.

Orgány veřejné správy, které budou zajišťovat autorizovanou konverzi, jsou již z části odpovídající technikou vybaveny, a to zejména s ohledem na zjišťování vydávání ověřených výstupů z informačních systémů veřejné správy. Náklady na softwarové a hardwarové

dovybavení jsou odhadovány na částku 140 mil. Kč a jsou zahrnuty v celkové částce 1 400 mil. Kč čerpané z rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra a ze strukturálních fondů EU. Vzhledem k vysokému počtu subjektů, které budou autorizovanou konverzi zajišťovat, se nepředpokládá, že by bylo nezbytné posilovat personální kapacity na jednotlivých úřadech.

Aplikací zákona dojde ke zrychlení a zefektivnění některých procesů ve veřejném sektoru, lze očekávat pozitivní dopady na občany a podnikatelské prostředí.

6. Sociální dopady

Návrh zlepší přístupnost úřadů a komunikaci fyzických i právnických osob s orgány veřejné moci a umožní širší využívání informačních a komunikačních technologií jak ve veřejném, tak v soukromém sektoru. Využitím institutů zákona dojde ke zkrácení jednotlivých řízení a zefektivnění výkonu činností orgánů veřejné moci.

7. Dopady na životní prostředí

Novela nemá žádné dopady na životní prostředí.

Zvláštní část

K ČÁSTI PRVNÍ

K Hlavě I.

K § 1:

Stanoví se předmět zákona, jímž je úprava doručování dokumentů státních orgánů, územních samosprávných celků a těch právnických osob, jimž je svěřen výkon veřejné správy (pro účely zákona se pro ně zavádí legislativní zkratka „orgán veřejné moci“) fyzickým a právnickým osobám, podání fyzických a právnických osob orgánům veřejné moci a vzájemná komunikace orgánů veřejné moci prostřednictvím datových schránek. Dále je předmětem zákona problematika informačního systému datových schránek, osobního čísla, jež se přidělují výše uvedeným subjektům, a autorizovaná konverze dokumentů, tj. konverze dokumentu v podobě datové zprávy do dokumentu v podobě listiny a naopak.

K Hlavě II.

K § 2 odst. 1:

Definuje se institut datové schránky jako nástroj pro komunikaci elektronickými prostředky mezi orgány veřejné moci navzájem či mezi orgány veřejné moci a fyzickými nebo právnickými osobami s tím, že datová schránka slouží k příjmu dokumentů orgánů veřejné moci a podání fyzických nebo právnických osob i k jejich odesílání. Dokumenty i podání mají formu datové zprávy.

K § 2 odst. 2

Zřizovatelem datových schránek se stanoví Ministerstvo vnitra z titulu ústředního správního úřadu plnícího dle ustanovení § 12 odst. 7 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, koordinační úlohu pro informační a komunikační technologie a ústředního správního úřadu pro oblast informačních systémů veřejné správy dle ustanovení § 12 odst. 1 písm. o) zákona č. 2/1969 Sb.

K § 3 odst. 1:

Stanoví se pravidla pro zřizování datové schránky fyzické osoby. Datová schránka se zřizuje výhradně na žádost fyzické osoby, pro niž má být zřízena. Fyzická osoba tedy používá datovou schránku pro komunikaci s orgány veřejné moci pouze tehdy, pokud se tak sama rozhodne. Pro fyzickou osobu se zřizuje pouze jedna datová schránka fyzické osoby.

K § 3 odst. 2:

Datová schránka fyzické osoby je jednoznačně identifikovaná osobním číslem, které je této osobě přiděleno (viz § 19).

K § 3 odst. 3:

Stanoví se náležitosti žádosti fyzické osoby o zřízení datové schránky, a to v rozsahu nezbytném pro ztotožnění fyzické osoby.

K § 3 odst. 4:

Další náležitostí žádosti je úředně ověřený podpis žadatele, tj. fyzické osoby, pro kterou má být datová schránka zřízena. Tato povinnost žadatele se stanoví s ohledem na skutečnost, že žádost nemusí být předávána osobně, a v některých případech tedy není možnost ověřit totožnost žadatele. Zákon v § 26 stanoví, že k podpisu může dojít i před pracovníkem ministerstva či kontaktního místa, jímž jsou notáři, krajské úřady, obecní úřady, matriční úřady, zastupitelské úřady, držitelé poštovní licence a Hospodářská komora České republiky, kteří jsou oprávněni k vydání ověřených výstupů z informačních systémů veřejné správy. V takovém případě pak není úředně ověřeného podpisu třeba.

K § 3 odst. 5:

Pokud jsou v žádosti zjištěny nedostatky, je žadatel vyzván k jejich odstranění. Neodstraní-li je ve stanovené lhůtě, ministerstvo žadateli oznámí, že datovou schránku fyzické osoby nelze zřídit. Ministerstvo rovněž oznámí žadateli, že datovou schránku fyzické osoby nelze zřídit, byla-li mu již datová schránka fyzické osoby zřízena.

K § 4 odst. 1 a 2:

Stanoví se pravidla pro zřizování datové schránky podnikající fyzické osoby. Advokátu, notáři, soudnímu exekutorovi, daňového poradci a insolvenčnímu správci je s ohledem na jejich specifické postavení datová schránka zřízena bez žádosti, a to po přidělení osobního čísla (viz § 19), jiným podnikajícím fyzickým osobám na základě žádosti osoby, pro niž má být zřízena. Podnikající fyzická osoba, s výjimkou vyjmenovaných subjektů, tedy používá datovou schránku pro komunikaci s orgány veřejné moci pouze tehdy, pokud se tak sama rozhodne. Pro podnikající fyzickou se zřizuje pouze jedna datová schránka podnikající fyzické osoby.

K § 4 odst. 3

V zájmu zvýšení uživatelského komfortu je podnikající fyzické osobě umožněno, aby se přihlášením do jí zvolené a pro ni zřízené datové schránky podnikající fyzické osoby přihlásila i do ostatních svých datových schránek podnikající fyzické osoby. Orgány veřejné moci však budou doručovat do té datové schránky podnikající fyzické osoby, již se obsah doručovaného dokumentu týká.

Obdobně si podnikající fyzická osoba, má-li zřízenou i datovou schránku fyzické osoby, může požádat o přihlašování do svých datových schránek podnikající fyzické osoby přihlášením do jí zřízené datové schránky fyzické osoby.

V obou případech se účinky doručení vážou k datové schránce, do níž byl dokument primárně určen.

K § 4 odst. 4:

Datová schránka podnikající fyzické osoby je jednoznačně identifikovaná osobním číslem, které je této osobě přiděleno (viz § 19).

K § 4 odst. 5:

Stanoví se náležitosti žádosti podnikající fyzické osoby o zřízení datové schránky, a to v rozsahu nezbytném pro ztotožnění podnikající fyzické osoby.

K § 4 odst. 6:

Další náležitostí žádosti je úředně ověřený podpis žadatele, tj. podnikající fyzické osoby, pro kterou má být datová schránka zřízena. Tato povinnost žadatele se stanoví s ohledem na skutečnost, že žádost nemusí být předávána osobně, a tedy nemusí existovat možnost ověřit totožnost žadatele. Zákon v § 26 stanoví, že k podpisu může dojít i před pracovníkem ministerstva nebo kontaktního místa.

K § 4 odst. 7:

Pokud jsou v žádosti zjištěny nedostatky, je žadatel vyzván k jejich odstranění. Neodstraní-li je ve stanovené lhůtě, ministerstvo žadateli oznámí, že datovou schránku podnikající fyzické osoby nelze zřídit. Ministerstvo rovněž oznámí žadateli, že datovou schránku podnikající fyzické osoby nelze zřídit, byla-li mu již pro dané oprávnění k podnikatelské činnosti datová schránka podnikající fyzické osoby zřízena.

K § 5 odst. 1:

Stanoví se pravidla pro zřizování datové schránky právnické osoby. Právnické osobě zapsané v obchodním rejstříku a organizační složce zahraniční právnické osoby zřízené v České republice je datová schránka zřízena bez žádosti, a to po přidělení osobního čísla (viz § 19).

K § 5 odst. 2:

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, dává jím vymezeným občanským sdružením oprávnění být předem informována o zamýšlených zásazích do krajiny a zahajovaných správních řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny chráněné podle tohoto zákona. V těchto řízeních pak mohou mít tato občanská sdružení postavení účastníka řízení, oznámí-li příslušnému správnímu orgánu svou účast. V praxi činí tato úprava jisté obtíže z hlediska lhůt. Nejvyšší správní soud v odůvodnění svého rozhodnutí ze dne 21. 7. 2005, čj. 2 Afs 17/2004-92 mimo jiné uvádí, že právní úprava v tomto ohledu je velmi striktní a přísná a nedává tak občanským sdružením mnoho času k tomu, aby své účastenství ohlásili. Využitím institutu datových schránek budou mít občanská sdružení k dispozici příslušné informace s dostatečným předstihem.

K § 5 odst. 3:

Právníckým osobám, které nejsou zapsány v obchodním rejstříku, nejsou organizační složkou zahraniční právnické osoby zřízené v České republice a nejsou občanským sdružením podle § 5 odst. 2, je datová schránka zřízena výhradně na základě žádosti. Je tedy ponecháno zcela na jejich rozhodnutí, zda hodlají pro komunikaci s orgány veřejné moci využívat datové schránky.

K § 5 odst. 4:

Datová schránka právnické osoby je jednoznačně identifikovaná osobním číslem, které je této osobě přiděleno (viz § 19).

K § 5 odst. 5:

Stanoví se náležitosti žádosti fyzické osoby o zřízení datové schránky, a to v rozsahu nezbytném pro identifikaci právnické osoby.

K § 5 odst. 6:

Další náležitostí žádosti je úředně ověřený podpis žadatele, tj. osoby oprávněné za právnickou osobu, pro kterou má být datová schránka zřízena, jednat. Tato povinnost žadatele se stanoví s ohledem na skutečnost, že žádost nemusí být předávána osobně, a tedy nemusí existovat možnost ověřit totožnost žadatele. Zákon v § 26 stanoví, že k podpisu může dojít i před pracovníkem ministerstva nebo kontaktního místa.

K § 5 odst. 7:

Pokud jsou v žádosti zjištěny nedostatky, je žadatel vyzván k jejich odstranění. Neodstraní-li je ve stanovené lhůtě, ministerstvo žadateli oznámí, že datovou schránku právnické osoby nelze zřídit. Ministerstvo rovněž oznámí žadateli, že datovou schránku právnické osoby nelze zřídit, byla-li mu již datová schránka právnické osoby zřízena.

K § 6 odst. 1:

Stanoví se pravidla pro zřizování datové schránky orgánu veřejné moci. Orgánu veřejné moci je datová schránka zřízena bez žádosti, a to po přidělení osobního čísla (viz § 19).

K § 6 odst. 2:

Datová schránka orgánu veřejné moci je jednoznačně identifikovaná osobním číslem, které je tomuto orgánu přiděleno (viz § 19).

K § 7 odst. 1 a 2:

Stanoví se zvláštní pravidla pro zřizování datových schránek orgánů veřejné moci v případě územních samosprávných celků. Pro všechny orgány územního samosprávného celku se zřizuje jediná datová schránka orgánu veřejné moci. Obdobně každá městská část hlavního města Prahy a každá městská část nebo městský obvod územně členěného

statutárního města, má zřízenou jedinou datovou schránku orgánu veřejné moci pro všechny své orgány. Rovněž se stanoví, kdo je pro účely tohoto zákona považován v případě územních samosprávných celků a městských částí nebo obvodů územně členěných statutárních měst, respektive hlavního města Prahy považován za orgán veřejné moci.

K § 7 odst. 3:

Datová schránka územního samosprávného celku je jednoznačně identifikovaná osobním číslem, které je tomuto orgánu přiděleno (viz § 19).

K § 8 odst. 1 až 4:

- Definuje se „primární“ oprávnění osob k přístupu do datové schránky, a to
- v případě datové schránky fyzické osoby fyzická osoba, pro niž byla datová schránka zřízena
 - v případě datové schránky podnikající fyzické osoby podnikající fyzická osoba, pro niž byla datová schránka zřízena
 - v případě datové schránky právnické osoby statutární orgán právnické osoby, pro niž byla datová schránka zřízena
 - v případě orgánu veřejné moci vedoucí orgánu, pro nějž byla datová schránka zřízena.

Je-li statutární orgán právnické osoby či vedoucí orgánu veřejné moci kolegiálním útvarem, jsou jeho všichni členové oprávněni k přístupu do datové schránky právnické osoby, respektive orgánu veřejné moci.

K § 8 odst. 5:

Definuje se „sekundární“, resp. delegované oprávnění k přístupu do datové schránky. Pověřenou osobou může být pouze taková osoba, která k tomu byla příslušnou osobou podle odst. 1 až 4 určena, v případě právnických osob nebo orgánů veřejné moci může určit pověřenou osobu i osoba, kterou k tomu osoba uvedená v odst. 3 a 4 určila (v případě právnických osob či orgánů veřejné moci se stovkami či tisíci pověřených osob je nemyslitelné, aby pověření uděloval pouze statutární orgán právnické osoby či vedoucí orgánu veřejné moci). V těchto případech se zároveň určí rozsah oprávnění.

K § 8 odst. 6:

Má-li mít pověřená osoba přístup k dokumentům určeným do vlastních rukou, musí tak být výslovně stanoveno statutárním orgánem právnické osoby, podnikající fyzickou osobou nebo vedoucím orgánu veřejné moci, případně osobou jimi určenou.

K § 8 odst. 7:

Zvláštní zákon může stanovit další osoby oprávněné k přístupu do datové schránky. Může jít např. o situaci, kdy fyzická osoba oprávněná provozovat živnost zesne a provozování živnosti převezme manžel zesnulého.

K § 8 odst. 8:

Všechny osoby, které jsou oprávněné k přístupu do datové schránky, musí datové schránky využívat způsobem, který neohrozí jejich bezpečnost, resp. bezpečnost

informačního systému datových schránek. Je žádoucí, aby se osoby řídily pokyny, které pro provoz systému zveřejňuje jeho správce. Podle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, (viz vyhláška č. 529/2006 Sb.) je správce ISVS povinen zpracovat provozní dokumentaci, jejíž součástí je uživatelská příručka a bezpečnostní politika.

K § 9 odst. 1:

Přístupové údaje jsou klíčem pro přístup do datové schránky. Přístupovými údaji není míněno osobní číslo, nýbrž údaje v rozsahu uživatelské jméno a heslo.

K § 9 odst. 2:

Je v zájmu osoby oprávněné k přístupu do datové schránky, aby s přístupovými údaji zacházela tak, aby nad nimi neztratila kontrolu a nemohlo tak dojít k jejich zneužití.

K § 9 odst. 3:

Ministerstvo jako správce informačního systému datových schránek bude nabízet i další způsoby přihlašování do datových schránek, které vykazují vyšší míru bezpečnosti. Jedná se zejména o použití certifikátů a čipových karet. Je na osobě oprávněné k přístupu do datové schránky, aby se rozhodla, jaký způsob využije. Obdobně je volba způsobu přihlašování uplatňována např. u elektronického bankovníctví.

K § 10 odst. 1:

Ministerstvo zasílá přístupové údaje ihned po zřízení datové schránky. Údaje jsou zasílány fyzické osobě v případě zřízení datové schránky fyzické osoby, podnikající fyzické osobě v případě zřízení datové schránky podnikající fyzické osoby, statutárnímu orgánu právnické osoby nebo vedoucímu orgánu veřejné moci v případě zřízení datových schránek těchto subjektů. Z hlediska bezpečnosti není přípustné, aby ministerstvo předalo přístupové údaje jiným osobám či volilo jiný způsob doručení těchto údajů.

K § 10 odst. 2:

Ke zpřístupnění datové schránky dojde buď prvním přihlášením nebo 15. dnem po doručení přístupových údajů. Tímto okamžikem je datová schránka zpřístupněna jak tomu, pro koho byla zřízena, tak pro ty, kteří do ní hodlají datové zprávy předávat.

K § 10 odst. 3:

Pokud je určena pověřená osoba (viz § 8 odst. 5), získá přístupové údaje rovněž od ministerstva, a to na základě žádosti osoby, která je získala primárně.

K § 11 odst. 1 a 2:

Upravuje se zneprístupnění datové schránky fyzické osoby a podnikající fyzické osoby. Zneprístupnění zajišťuje ministerstvo, a to pouze ve stanových případech vážících se k fyzické osobě, respektive podnikající fyzické osobě – v případě jejího úmrtí, je-li prohlášena za mrtvou či byla-li zbavena způsobilosti k právním úkonům, případně jí byla tato způsobilost omezena

Podnikající fyzická osoba bude mít datovou schránku znepřístupněnou rovněž dnem výmazu ze zákonem stanovené evidence, například z živnostenského rejstříku. Pokud k výmazu dojde, orgán veřejné správy, který danou evidenci vede, automatizovaně zašle ze svého informačního systému tuto informaci do informačního systému datových schránek.

K § 11 odst. 3:

Pokud je datová schránka zřízena na žádost, má oprávněná osoba možnost datovou schránku znepřístupnit. Tím dá oprávněná osoba najevo, že si do své datové schránky nepřeje zasílat žádné zprávy ze strany orgánů veřejné moci, například pokud odjede na dlouhodobou dovolenou do míst, kde nebude mít přístup k informačním technologiím a internetu.

K § 11 odst. 4:

Pokud oprávněná osoba požádá o znepřístupnění datové schránky, ke znepřístupnění dojde tři dny následující po dni, kdy oprávněná osoba žádost podala.

K § 11 odst. 5:

Fyzické osoby mohou datové schránky znepřístupňovat a opětovně zpřístupňovat podle svých potřeb. Aby však nedocházelo ke zneužívání možnosti zpřístupňovat a opětovně znepřístupňovat datovou schránku (což by mohlo komplikovat průběh některých řízení a mohlo by vést k vyhýbání se plnění zákonných povinností), je možnost zpřístupňovat a znepřístupňovat datové schránky omezena na dvě zpřístupnění v průběhu jednoho roku.

K § 12 odst. 1:

Lze očekávat, že oprávněné osoby nechtěně své přístupové údaje ztratí, budou jim odcizeny, nechtěně je vyzradí apod. Pro tyto případy musí existovat způsob (jako je tomu např. u elektronického bankovníctví), jak přístupové údaje zneplatnit. Ke zneplatnění přístupových údajů musí dojít neprodleně poté, co došlo k oznámení, že má oprávněná osoba obavy ze zneužití jejích přístupových údajů. Nové přístupové údaje se zasílají bezprostředně poté, co byla ztráta oznámena, a to do vlastních rukou oprávněné osoby. Do datové schránky, ke které byly zneplatněny přístupové údaje, stále mohou orgány veřejné moci zasílat datové zprávy.

K § 12 odst. 2:

Přístupové údaje musí být zneplatněny i v případě, kdy osoba (fyzická osoba nebo příslušný zástupce právnické osoby), které byla datová schránka zřízena, oznámí, že ruší určení pověřené osoby (viz § 8 odst. 5). Důvodem může být např. ukončení pracovního poměru. V tomto případě nejsou oprávněné osobě zasílány nové přístupové údaje.

K § 12 odst. 3:

Pokud dojde ke změně obsazení statutárního orgánu nebo vedoucího orgánu veřejné moci, je nutné též zneplatnit přístupové údaje osob, které již přístup do datové schránky mít nemají. V tomto případě ministerstvo zašle přístupové údaje novým osobám ve statutárním orgánu právnické osoby nebo novému vedoucímu orgánu veřejné moci.

K § 13:

Datové schránky budou rušeny až 75 let po smrti fyzické osoby či výmazu z evidence u právnických osob nebo zrušení orgánu veřejné moci. Po tuto dobu nebudou datové schránky přístupné osobám, které v minulosti měly statut oprávněné osoby nebo pověřené osoby, ale v případě nutnosti bude možné se na základě jiných právních předpisů s obsahem datových schránek seznámit.

K § 14 odst. 1:

Informační systém datových schránek je informačním systémem veřejné správy ve smyslu zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, a tento zákon se na něj vztahuje v plném rozsahu. Ustanovení dále obsahuje vymezení subjektů, o nichž jsou v informačním systému datových schránek vedeny informace.

K § 14 odst. 2:

Ministerstvo vnitra jakožto subjekt zřizující datové schránky se určuje rovněž správcem informačního systému datových schránek.

K § 14 odst. 3:

Ustanovení vymezuje informace, které budou vedeny v informačním systému datových schránek a které se k těmto schránkám vztahují.

K § 14 odst. 4:

Orgány veřejné moci mohou využívat údaje obsažené v informačním systému datových schránek, v rozsahu nezbytném pro výkon jejich činnosti. Zejména je nutné, aby orgán veřejné moci mohl vyhledat údaj o tom, zda má fyzická osoba zřízenou datovou schránku, a pokud ano, aby byl schopen jí dokument do datové schránky doručit.

K § 15 odst. 1:

Ustanovení ukládá povinnost orgánům veřejné moci doručovat dokumenty navzájem a fyzickým osobám, podnikajícím fyzickým osobám a právnickým osobám, které mají zřízenou datovou schránku, prostřednictvím informačního systému datových schránek. V některých případech může být tento způsob doručování nevhodný nebo přímo nemožný ve vztahu k povaze dokumentu – pak je nezbytné, aby byl dokument doručen obvykle používaným způsobem.

Pokud je ve zvláštních právních předpisech upraven způsob doručení a doručuje-li se prostřednictvím informačního systému datových schránek, zvláštní právní předpisy se v tomto případě neuplatní.

K § 15 odst. 2 a 3:

K doručení dokumentu do datové schránky dochází v okamžiku, kdy se do určité datové schránky prostřednictvím informačního systému datových schránek úspěšně přihlásí osoba, která má oprávnění pro přístup k danému dokumentu. Platí fikce doručení, která

nastává desátým dnem od okamžiku, kdy byla datová zpráva dodána do datové schránky adresáta.

K § 15 odst. 4:

K eliminaci nežádoucích důsledků doručení zákon umožňuje aplikaci institutu určení neúčinnosti doručení.

K § 15 odst. 5:

Stanovuje se, že doručení do datové schránky prostřednictvím informačního systému datových schránek se považuje za doručení do vlastních rukou.

K § 15 odst. 6:

Pokud je zároveň v zákoně zároveň vyloučeno doručování pomocí datových schránek a stanovena jiná forma doručování, je pak tato jiná forma použita ve všech případech doručování (tedy doručování podání fyzických a právnických osob vůči orgánům veřejné moci, doručování úkonů orgánů veřejné moci vůči jinému orgánu veřejné moci i doručování orgánu veřejné moci fyzickým a právnickým osobám).

K § 16 odst. 1:

Fyzické osoby, podnikající fyzické osoby a právnické osoby mají možnost doručovat podání prostřednictvím datových schránek, pokud to není vyloučeno povahou tohoto podání.

K § 16 odst. 2 a 3:

Stanoví se, že podání zaslané prostřednictvím datových schránek je rovnocenné s podáním doručeným běžné podatelně či poštou. Současně se vymezuje zachování lhůty.

K § 17 odst. 1:

Pokud jsou doručovány dokumenty a podání prostřednictvím datových schránek, mají tyto dokumenty a podání formu datových zpráv.

K § 17 odst. 2:

Informační systém datových schránek umožní odesilateli datové zprávy nastavit příznak, zda se jedná o datovou zprávu určenou pouze do vlastních rukou adresáta (obdoba tzv. zásilky s červeným pruhem). Následně informační systém datových schránek zajistí, aby měl k datové zprávě skutečně přístup pouze adresát a nikoliv ostatní oprávněné osoby.

K § 17 odst. 3:

Ustanovení konkretizuje všechny činnosti ministerstva, které jako správce informačního systému datových schránek musí provádět. Ministerstvo zajišťuje průkaznost doručování datových zpráv a informační systém datových schránek má přinést uživatelům i jistý komfort, který jim usnadní práci s novým informačním systémem – což je jako každá změna velmi nepopulární. V systému jsou uchovávány auditní logy, které umožňují posouzení

neshod na okamžiku doručení datových zpráv a samozřejmě i případných pokusů o útok na informační systém datových schránek.

K § 17 odst. 4:

Přestože informační systém datových schránek je uzavřeným systémem, který nefunguje jako běžný e-mailový klient, mohou podobné hrozby jako ostatní formy komunikace napadnout i tento systém. Jedná se o viry, červy, spyware, phishing a případně i další formy útoků. Z toho důvodu má správce možnost datové zprávy tohoto typu (tzv. malware) zničit. Vzhledem k předchozím zkušenostem s červy (např. I LOVE YOU) není vhodné upozorňovat adresáta na to, že zpráva nebyla doručena, protože takové upozornění pouze násobí objem komunikace.

K § 17 odst. 5:

S ohledem na rychlý vývoj v oblasti formátů a elektronické komunikace vůbec je vhodné, aby bylo možné průběžně aktualizovat informace o formátech datových zpráv, které lze při komunikaci s orgány veřejné moci využít (v závislosti na řešiteli konkrétních funkcionalit se nabízí možnost, aby samy oprávněné osoby mohly přidávat pro ně akceptovatelné formáty přímo v informačním systému datových schránek). Minimální sada formátů datových zpráv, které lze v informačním systému datových schránek používat, bude ministerstvem zveřejněna v uživatelské dokumentaci, stejně jako další informace o práci s informačním systémem datových schránek.

K § 18:

Stanovuje se rozsah osobního čísla, přičemž využitelnost takového čísla je řádově 500 let. Osobní číslo je tvořeno stejným počtem cifer jako rodné číslo, ale tato čísla nesmí být zaměnitelná (tzn. osobní číslo se generuje tak, aby byla vyloučena všechna potenciálně existující rodná čísla). Pro ověření korektnosti osobního čísla lze využít vlastnost dělitelnosti jedenácti bez zbytku. Narozdíl od rodného čísla osobní číslo nenese žádný význam, nelze z něj odvodit žádné vlastnosti osoby, ke které se vztahuje. Správu osobních čísel zajistí ministerstvo, které bude osobní čísla přidělovat.

K § 19 odst. 1 a 2:

Je vymezen okruh subjektů, kterým ministerstvo přidělí osobní číslo z úřední povinnosti. Podnikající fyzické osobě bude přidělováno pro každou podnikatelskou činnost jedno osobní číslo. Obdobně osobě, která je současně např. daňovým poradcem i insolvenčním správcem budou přidělena dvě osobní čísla.

K § 19 odst. 3:

Osobní číslo, které již bylo jednou přiděleno, nesmí být následně přiděleno jinému subjektu, jinak by došlo k záměně identit těchto subjektů. Pokud osoba získá osobní číslo, není možné, aby bylo toto číslo změněno. Narozdíl od rodných čísel, která nesou významové sdělení, u osobních čísel není podstatné, že osoba např. změnila pohlaví, a proto jí osobní číslo může zůstat.

K § 19 odst. 4:

Vymezuje se okamžik přidělení osobního čísla.

K § 19 odst. 5:

Některé subjekty (zejména zahraniční) budou potřebovat získat osobní číslo, aby mohly využívat datové schránky pro komunikaci s orgány veřejné moci. V takovém případě je jim v rámci žádosti o zřízení datové schránky přiděleno osobní číslo.

K § 19 odst. 6:

Ministerstvo na požádání vyrozumí osobu, které přidělilo osobní číslo, o tom, že jí osobní číslo přidělilo.

K Hlavě IV.

K § 20:

Zákon zavádí institut autorizované konverze dokumentu (dále jen „konverze“). Konverze je úkon, který zahrnuje úplné převedení dokumentu v listinné podobě do dokumentu obsaženého v datové zprávě nebo úplné převedení dokumentu obsaženého v datové zprávě do dokumentu v listinné podobě. Jedná se tedy o převod z digitální do listinné formy a naopak, přičemž musí být dosaženo shody obsahu. K výstupu konverze připojuje její původce ověřovací doložku, která obsahuje údaje zachycující nezbytné skutečnosti vztahující se k provedené konverzi.

Z hlediska uživatelů se rozlišuje konverze na žádost a konverze provedená orgánem veřejné moci pro výkon vlastní působnosti. Konverzi na žádost provádějí pouze zákonem určené subjekty, konverzi pro výkon své působnosti jsou oprávněny provádět všechny orgány veřejné moci.

K § 21:

Zákon přiznává výstupu konverze (dále jen „výstup“) stejné právní účinky jaké má vstup.

K § 22 odst. 1:

Oprávnění provádět konverzi na žádost se přiznává vyjmenovaným subjektům.

K § 22 odst. 2:

Oprávnění provádět konverzi v rozsahu nezbytně nutném pro výkon své působnosti přiznává zákon všem orgánům veřejné moci. Pokud některý z těchto subjektů vyžaduje v rámci činností, jimiž realizuje svou působnost (např. vedení spisové služby), provádění konverze, zákon mu dává pravomoc ji provést. Smyslem tohoto ustanovení je usnadnění činnosti orgánů veřejné moci, které hodlají vést spisy v elektronické podobě – vstupní dokumenty v listinné podobě mohou konvertovat do elektronické podoby a následně mohou například vést celý spis elektronicky.

K § 22 odst. 3:

Provádění konverze na žádost je výkonem přenesené působnosti podle § 61 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.

K § 23 odst. 1:

Pokud je konvertován dokument, ke kterému je připojeno kvalifikované časové razítko, zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb nebo elektronická značka založená na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb, je nutné ověřit platnost kvalifikovaného časového razítka, kvalifikovaného certifikátu nebo kvalifikovaného systémového certifikátu a elektronického podpisu nebo elektronické značky.

K § 23 odst. 2:

Je-li úspěšně ověřeno, že je obsah vstupu je totožný s obsahem výstupu, subjekt provádějící konverzi vyhotoví a připojí k výstupu ověřovací doložku. Při ověření shody obsahu může být například problematické nastavení tisknutelné oblasti elektronického dokumentu, kdy by tiskárna subjektu vykonávajícího konverzi nevytiskla celý obsah vstupu, a naopak u dokumentu v listinné podobě může dojít k problémům se skenováním a zobrazením obsahu konvertovaného dokumentu.

K § 23 odst. 3:

Je-li konvertován dokument v listinné podobě (vstup) do dokumentu obsaženého v datové zprávě (výstup), subjekt, který konverzi provedl, výstup podepíše uznávaným elektronickým podpisem nebo označí uznávanou elektronickou značkou a zajistí připojení kvalifikovaného časového razítka. Tato razítka připojují k datovým zprávám akreditovaní poskytovatelé certifikačních služeb podle zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, on-line.

K § 23 odst. 4:

Ministerstvo vnitra vydá prováděcí předpis, který stanoví technické náležitosti konverze. Předpokládá se stanovení seznamu vstupních a výstupních formátů, minimální požadované kvality skenování a tisku dokumentů a dalších nutných podmínek pro vstup a výstup, aby bylo možné provést konverzi, např. bližší vymezení požadavků na obrazové dokumenty (je problematické konvertovat obraz, ale dokument s logem musí být konvertovatelný).

K § 23 odst. 5:

Stanoví se případy, ve kterých konverzi nelze provést.

K § 23 odst. 6:

Subjekt provádějící konverzi neposuzuje a nepotvrzuje správnost a pravdivost údajů obsažených ve vstupu a jejich soulad s právními předpisy Ručí pouze za převedení obsahu listiny z jedné formy do druhé v souladu se zákonem nikoli věcně za obsah dokumentu.

K § 24 odst. 1:

Stanoví se náležitosti ověřovací doložky při konverzi do dokumentu obsaženého v datové zprávě. Ověřovací doložka obsahuje informace o nejdůležitějších vlastnostech vstupu, které se díky převodu z listinné do elektronické podoby „ztratí“. Stanoví se, že doložka je součástí výstupu, protože bez ní není možné zjistit, jaké vlastnosti měl původní dokument.

K § 24 odst. 2:

Stanoví se náležitosti ověřovací doložky při konverzi do listinné podoby. Ověřovací doložka obsahuje informace o nejdůležitějších vlastnostech vstupu, které se díky převodu z elektronické do listinné podoby „ztratí“. Stanoví se, že doložka je součástí výstupu, protože bez ní není možné zjistit, jaké vlastnosti měl původní dokument.

K § 25:

Subjektům, které provádějí konverzi, se ukládá povinnost vést evidenci provedených konverzí a stanoví se obsah záznamu o každé provedené konverzi. V případě písmena c) by měl subjekt provádějící konverzi uvést označení konvertovaného dokumentu, které by jej charakterizovalo a individualizovalo (např. maturitní vysvědčení). Subjekt provádějící konverzi má povinnost evidenci uchovávat po dobu 10 let od provedení konverze, a to z důvodu případné nutnosti prokázat důvěryhodnost konvertovaných dokumentů.

K Hlavě V

K § 26 odst. 1:

Pokud tento zákon stanoví, že má být podána žádost nebo oznámení ministerstvu, lze žádost nebo oznámení podat prostřednictvím kontaktních míst, která jsou totožná s kontaktními místy, na kterých se vydávají ověřené výstupy z informačních systémů veřejné správy (viz zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy). Tato místa zná veřejnost převážně pod obchodním názvem Czech Point (Český podací ověřovací informační národní terminál).

K § 26 odst. 2:

Úředně ověřenému podpisu, který je u žádostí vztahujících se k datovým schránkám podle tohoto zákona vyžadován, je ekvivalentní podpis učinění před určeným zaměstnancem ministerstva nebo kontaktního místa podle odst. 1.

K § 26 odst. 3:

Pokud osoba, která je oprávněná k přístupu do datové schránky, oznámí ztrátu či odcizení přístupových údajů, ministerstvo jí zašle nové přístupové údaje do vlastních rukou (viz § 12 odst. 1). Dotčená osoba má však možnost postupovat operativněji, a to učinit oznámení o ztrátě či odcizení přístupových údajů na kontaktním místě. V takovém případě obdrží nové přístupové údaje na počkání.

K § 27:

Je nezbytné, aby orgány veřejné moci, které vedou spisovou službu elektronicky, přizpůsobily své systémy tak, aby byly schopny prostřednictvím svých datových schránek doručovat datové zprávy jiným subjektům a přijímat od nich podání.

K Hlavě VI

K § 28:

Stanoví se způsob přidělení osobního čísla subjektům, jimž bude nebo může být zřízena datová schránka, existujícím ke dni nabytí účinnosti zákona, přičemž se nerozlišuje, zda se jedná o subjekty, kterým bude zřízena datová schránka na žádost či bez žádosti.

K části druhé

K § 29 bodům 1-4, 6 a 8:

Návrhovaný zákon upravuje doručování relativně úplně s tím, že odkazuje na zvláštní právní předpisy, kterými jsou tomto případě jednotlivé procesní předpisy (včetně zpětného odkazu na správní řád). Vzhledem k tomu, že návrhovaný zákon obsahuje tuto úpravu, není nutné, aby správní řád upravoval, jakým způsobem se bude doručovat do datové schránky, za jakých podmínek bude doručeno apod. Z toho důvodu postačí, pokud je v obecném ustanovení upravujícím doručování podle správního řádu (§ 19) upraven odkaz, že v případech, kdy jsou splněny podmínky podle návrhovaného zákona (adresát musí mít datovou schránku, povaha dokumentu musí umožňovat doručení do datové schránky, viz § 15 odst. 2 návrhovaného zákona), doručuje se podle návrhovaného zákona. To však vyplývá rovněž z § 15 odst. 6 návrhovaného zákona. Důležitý je zvláštní odkaz na podmínky, za kterých je doručováno podle návrhovaného zákona, neboť samotná skutečnost, že adresát má zřízenou datovou schránku ještě neznamena, že mu nutně musí být doručováno podle návrhovaného zákona (viz výše podmínky doručování podle návrhovaného zákona). Začlenění výše uvedeného pravidla do samostatného odstavce odpovídá tomu, že svým předmětem neodpovídá stávajícímu textu jednotlivých odstavců. V rámci § 15 byl začleněn za úvodní odstavec, ze kterého vyplývá, že zásadně doručuje orgán veřejné moci (byť v některých případech prostřednictvím jiných orgánů nebo subjektů) a tedy i orgán veřejné moci odpovídá za doručení písemnosti ve vztahu k nastalým právním účinkům. Toto pravidlo se musí uplatnit i v případě, že bude doručováno podle návrhovaného zákona.

K § 29 bodu 5:

Z hlediska zásady správního řízení uvedené v § 4 odst. 1 správního řádu (veřejná správa jako služba veřejnosti) je vhodné, aby byli účastníci řízení, popřípadě další osoby, u kterých je to vhodné, o doručení veřejnou vyhláškou a i o obsahu veřejné vyhlášky informováni také pomocí datové schránky. Z hlediska běhu lhůt a také z hlediska procesní

rovnosti je však vhodné, aby bylo toto vyrozumění pouze informativní a nebylo tedy podstatné např. pro určení okamžiku doručení. Vzhledem k rozsahu případného doručování např. u opatření obecné povahy je však nutné, aby bylo toto informování pro veřejnou správu pouze fakultativní, nikoliv obligatorní.

K § 29 bodu 7:

Tato úprava reaguje na to, že navrhovaný zákon upravuje též podávání podání. Z dikce jeho § 16 odst. 1 „může činit podání“ lze dovodit, že podávat podání prostřednictvím datové schránky není pro osoby, kterým byla zřízena, povinné. Podávat podání prostřednictvím datové schránky je tak jednou z možností, jak „řádně“ učinit podání, přičemž v takovém případě musí podatel postupovat podle navrhovaného zákona (upravuje postup a podmínky). Pokud by podávání podání prostřednictvím datové schránky mělo být povinností, pak lze ve výše uvedeném návrhu zaměnit slova „může činit“ za „činí“ s tím, že v takovém případě by bylo třeba jako v případě doručování výslovně odkázat na splnění podmínek podle navrhovaného zákona, neboť i podle návrhu nelze vždy podat podání prostřednictvím datové schránky. V takovém případě by rovněž bylo z hlediska textu odstavce 4 vhodné zařadit tuto větu až na konec odstavce.

K části třetí

K § 30

V současné době nejsou všechny obce povinny vést spisovou službu v plném rozsahu. Pro úzké sepnutí spisové služby s navrhovaným zákonem konstituovanou komunikací prostřednictvím datových schránek, která má být obligatorní pro všechny obce, se jeví nezbytným rozšířit povinnost vést spisovou službu v plném rozsahu na všechny obce. Je obtížně akceptovatelné, aby výhody komunikace prostřednictvím datových schránek byly eliminovány nevhodnou správou dokumentů uvnitř některých orgánů veřejné moci. Je proto nutné, aby správa dokumentů u jedné z nejvýznamnějších subjektů veřejné správy podléhala stejné reglementaci a nebyla diferencována.

K části čtvrté až sedmé

K § 31 až 34

Jedná se o standardní změny reflektující v příslušných předpisech navrhovným zákonem zaváděnou formu komunikace.

K části osmé

K § 35 bodům 1 a 2 (§ 14 odst. 9)

Navrhovaná úprava reaguje na návrh zákona o elektronických úkonech, osobních číslech a autorizované konverzi dokumentu a o změně některých zákonů upřesněním okamžiku, který je rozhodný pro zachování lhůty daňového subjektu při zasílání datové zprávy prostřednictvím datové schránky správcům daně.

K § 35 bodům 3 a 4 (§ 17 odst. 5)

Navržené změny reagují na fakt, že v oblasti klasického i elektronického doručování dochází k postupnému sjednocení napříč jednotlivými procesními předpisy. Navrhuje se

zkrácení lhůty, jejímž marným uplynutím dojde k fikci doručení z 15 na 10 dnů, stejně jako je tomu dle občanského soudního řádu, správního řádu či navrhovaného zákona o elektronických úkonech, osobních číslech a autorizované konverzi dokumentu a o změně některých zákonů. V rámci zvýšení právní jistoty ohledně skutečnosti, zda skutečně došlo k fikci doručení se navrhuje vypuštění podmínky, podle níž bylo třeba zkoumat, zda se příjemce (adresát) v místě doručování zdržoval, či nikoliv, což je z hlediska praxe velmi problematické.

K § 35 bodu 5 (§ 17a)

Navrhuje se, aby při doručování písemností (dokumentů) ze strany správce daně byla přednostně využita forma komunikace prostřednictvím datových schránek. Vzhledem k tomu, že tento způsob komunikace je možný pouze se subjekty, které mají zřízenou datovou schránku (ať už obligatorně nebo fakultativně), navrhuje se ponechat stávající možnost elektronického doručování na emailovou adresu. Tento způsob komunikace nebyl v současné době využíván vzhledem k absenci technické vybavenosti (jednotliví pracovníci nejsou vybaveni tzv. zaručeným elektronickým podpisem), což by vzhledem k zavádění komunikace prostřednictvím datových schránek mělo být napraveno, neboť zaručený elektronický podpis je podle stávajícího § 32 zákona o správě daní a poplatků nezbytnou náležitostí pro vyhotovení rozhodnutí v elektronické formě.

K § 35 bodu 6 (§ 21 odst. 3)

Navrhuje se rozšířit okruh jednotlivých forem podání vůči správci daně o podání prostřednictvím datové schránky. Tento způsob komunikace však lze použít toliko na „obecná“ podání při správě daní demonstrativně zmíněná v odstavci 3. Na tzv. formulářová podání upravená v odstavci 2 se tento způsob komunikace vztahovat nebude, neboť současné technické řešení daleko lépe odpovídá specifikům tohoto typu strukturovaných podání a umožňuje tak oběma stranám komunikovat efektivnějším a způsobem odpovídajícím zásadě procesní ekonomie.

K § 35 bodu 7 (§ 21 odst. 5)

Navrhuje upřesnit stávající text týkající se podání, která nejsou učiněna kvalifikovanou formou podle odstavce 2 nebo 3. Podateli je umožněno tato podání zopakovat nebo potvrdit ve lhůtě 5 dnů, která odpovídá standardu danému správním řádem. Z textu je rovněž vypuštěno problematické ustanovení o možnosti zhojit nedostatek formy podání zasláním tvrzené finanční částky.

K § 35 bodu 8 (§ 21 odst. 7)

Navrhuje se rozšířit výčet způsobů, kterými správce daně přijímá učiněné podání tak, aby byla reflektována i komunikace prostřednictvím datové schránky.

K části deváté

K § 36

Nabytí účinnosti zákona o elektronických úkonech, osobních číslech a autorizované konverzi dokumentu a o změně některých zákonů se navrhuje dnem 1. ledna 2009.